

*Ілля Гуменюк,
студент 4 курсу спеціальності 076
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
Науковий керівник: Гуменюк Ірина Іллівна,
канд.філол.наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський*

ВПЛИВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА МОВНІ ІННОВАЦІЇ

Сучасна українська комп'ютерна термінологія є однією з динамічних термінологічних систем. І це закономірно, адже потужний розвиток інноваційних комп'ютерних технологій, комп'ютерної техніки вимагає постійного введення нових понять. Виникнення нових лексичних утворень спонукає фахівців формувати єдину систему загальноприйнятих комп'ютерних термінів. Слід зауважити, що такі терміноодиниці мають відповідати міжнародним стандартам, а також нормам сучасної української літературної мови.

Потреба у фахівцях, які спроможні систематично використовувати в якості джерела інформації літературу англійською мовою, стає все більш необхідною. У зв'язку з цим, одним з важливих практичних завдань навчання англійської мови за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти є формування умінь виділяти необхідну інформацію з текстів за фахом та перекладати їх.

На сучасному етапі неможливо заперечувати очевидний факт комп'ютеризації різних сфер знань. Особливо гострою є така потреба в теперішній час дистанційного навчання [2]. Відповідно, в умовах масового використання персонального комп'ютера в різних галузях, не лише обмеженому колу спеціалістів-комп'ютерників, але і будь-якому користувачу персонального комп'ютера необхідно вміти застосувати певні найменування для позначення апаратного та програмного забезпечення комп'ютера, оволодіти діями, які виконуються при роботі з ним, та ознайомитися з поняттями, що

виникають при взаємодії інформаційних технологій з іншими галузями науки і техніки [5].

Допомогти в цьому може саме знання комп'ютерних термінів. Характеризуючи комп'ютерну термінологію, необхідно відмітити динаміку її виникнення та інтенсивність збагачення новими лексичними одиницями.

Стрімкий розвиток комп'ютерних технологій та розширення всесвітньої мережі Інтернет спричинили активізацію номінативних процесів, у результаті яких утворилася і продовжує утворюватися велика кількість лексичних одиниць термінологічного характеру. Це є причиною появи елементів нововведень у текстах з проблем комп'ютерних наук та інформаційних технологій. Вони є особливо цікавими, проте пов'язані з вживанням нових термінів, ще не зафіксованих у словниках. Зрозуміло, що такі випадки можуть створювати серйозні проблеми в процесі перекладу.

Із поширенням персонального комп'ютера в нашу мову потрапила величезна кількість англійської лексики, і багато звичних понять були замінені запозиченими аналогами. Українська комп'ютерна лексика має яскраво виражене англійське забарвлення. Переважна кількість сучасних комп'ютерних термінів є запозиченими з англійської мови: процесор, сканер, інтерфейс, монітор, модем тощо. Багато лексичних одиниць комп'ютерної лексики (WiFi, URL, LAN), назви додатків (Microsoft Word), адреси електронних ресурсів (<http://www.google.com.ua>) фіксуються тільки за допомогою англійської мови, що може викликати труднощі в людей, які не володіють відповідними мовними навичками. Сучасні дослідники [1, 3, 4] виділяють низку принципів, на основі яких формується галузева термінологія:

- принцип перекладу. Терміни утворюються шляхом перекладу переважно з англійської мови на національну (home page – домашня сторінка, Random Access Memory – оперативна пам'ять);
- принцип опори на рідну мову. Він полягає в тому, що деякі терміни (такі, як копіювання, збереження) існують в українській мові;

запозичені ж слова набувають форми української лексики, тобто на них поширюються правила української мови;

- принцип термінологізації не термінів. Такі слова, як миша, павутина, корзина, потрапили в комп'ютерну термінологію із загальноживаної лексики, змінивши своє значення;
- принцип об'єднання. Поява комп'ютерної термінології на стику суміжних галузей науки і технології, іноді перехід терміна з іншої галузі (наприклад, поняття соціальна мережа зустрічається і в соціології, і в інформаційно-комунікаційних технологіях) [1, с.192].

З одного боку, будь-яка термінологія є частиною національної мови, коли вимова, морфологія і синтаксис визначаються правилами виключно української мови. З іншого боку, комп'ютерна термінологія відрізняється від загальноживаної лексики збереженням специфічних ознак, які є невластивими для національної мови. Тобто, для комп'ютерних термінів, що прийшли в нашу мову, властиві деякі ознаки англійської лексики, які зовсім невластиві для української мови:

- структура слова (слайд, брендмауер, картридж);
- поєднання українських слів з англійськими словами і аббревіатурами (web-сервер, sms-повідомлення);
- поєднання термінів, яке характерне для англійської мови (файл-сервер, компакт-диск);
- орфографія складних термінів, наприклад, написання слів через дефіс (кеш-пам'ять – швидкодіюча пам'ять, ZIP-файл – файл у форматі ZIP);
- цифро-літеро-символьні найменування (пристрій вводу/виводу, 3D-формат).

Відтак, можна впевнено стверджувати, що комп'ютерна термінологія перетинається з національною мовою: частково збігається з нею, а частково виходить за її межі. Термінологія є невід'ємною частиною словникового складу

мови, який постійно збагачується, що є перспективою для подальшого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Гаврилова О. В. Місце комп'ютерної термінології в українській мові. *Лінгвістичні дослідження*. 2017. Вип.45. С. 189-193.
2. Іванишин В., Комарніцький С., Теренов Д. Розвиток освітнього процесу в умовах вимушеного дистанційного навчання. *Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої та професійної освіти* : збірник наукових праць IV міжнародної науково-методичної конференції, м.Кам'янець-Подільський, 2 жовтня 2020 р. Кам'янець-Подільський. 2020. 69-71.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.
4. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. Київ : Видавництво «Інкос», 2002. 320 с.
5. Федоренко О. І. Науково-технічний переклад. Тернопіль : Видавництво «Карп'юк», 2003. 256 с.